ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Амонов Салохуддин дар мавзуи Ташаккули худшиносии миллии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ тавассути маҳфилҳои «Шоҳномахонӣ»» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.05-Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ – иҷтимоӣ (13.00.05.03 - Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ) пешниҳод мегардад

Ташаккули сирату шуури миллӣ дар замони ҷаҳонишавии босуръат барои ҳар як халқу миллат шарти зарурии мутобиқат ва мувофиқат ба падидаҳои навини раванди воқеӣ ба шумор меравад.Тибқи анъана ҳадафҳои таҳсилот дар муассисаҳои таълимӣ дастрас намудани дониш ва маҳорату малакаест, ки хатмкунанда бояд аз худ намояд. Вале имрӯз чунин муносибат, яъне фақат аз худ кардани донишу малакаву маҳорат кофӣ нест.

Назар ба андешаи олимону педагогони муосир, фаро гирифтани ҳикмати ниёгон ва хубиҳои анъанаву сиррати миллӣ ба одамон имкон медиҳад, ки мақоми худро дар ҷомеа пайдо намуда, устувор созанд, ҳам зудамал бошанд ва ҳам ба талаботи замон ҷавоб гуфта тавонанд.

Мавзуи интихобнамудаи унвонталаб аз мавзуъҳои муҳиммест, ки дар таълими фарҳанги миллӣ, осори классикон, бахусус, осори адибони барҷастаи асрҳои пешин бояд аз назари этибор дур карда нашавад.

Бо назардошти ин майлҳо мушкилоти роҳи ташаккули сирати миллӣ, яъне ҳувийяти миллиро бояд ба таври дақиқ ташхис намуда, дар пайи ислоҳи иллатту душвориҳои ҷойдошта саъю ҷадал намуд.

Худшиносӣ ва ҳувийятпазирӣ аз унсурҳои муҳимми тарбия маҳсуб меёбанд, ки маънои шинохти худ, дарки худ ва фаҳмиши ҷойгоҳу арзиши шахсии инсонро дар ҷомеа ифода мекунанд. Ин истилоҳ бештар дар фарҳанг, ҷомеашиносӣ ва маориф истифода мешавад. Худшиносии миллӣ - огоҳӣ аз таърих, фарҳанг, забон, арзишҳо ва ҳувияти миллии худмебошад. Худшиносии иҷтимоӣ - дарки ҷойгоҳ ва нақши худ дар ҷомеа.

Худшиносӣ яке аз мавзуъҳои муҳими фикрӣ ва маънавӣ ба шумор меравад. Он инсонро ба эҳтиром ба фарҳанг, решаҳои таърихӣ ва маърифати шахсӣ ҳидоят мекунад.

Унсурҳои дигари тарбия ба ҳамин се унсури тарбия иртибот дошта, садоқатмандии шаҳрвандро ба марзу буми хеш ифода менамоянд.

Замони истиқлолият давраи сифатан нави фаъолияти ҷавонон ва наврасонро дар самти таҳким бахшидани пояҳои маърифативу ҳуқуқӣ ва сиёсӣ тақозо менамояд. Тарбияи ҷавонон дар руҳияи худшиносӣ, арзишҳои волои таърихиву фарҳангии миллат яке аз самтҳои асосии сиёсати Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мебошад.

Тарбияи худшиносӣ ва ҳувиятпазирии хонандагон бояд яклухт ва мукаммал бошад. Муҳаққиқ иброз менамояд, ки усули яклухт хусусияти қонунӣ дошта, яке аз принсипҳои тарбияи хонандагон мебошад ва он ба таври воқеӣ мувофиқати пурраи паҳлуҳои шахсияти инкишофёфтаро талаб мекунад.

Унвонҷӯй бар ин ақида аст, ки дар кори тарбияи худшиносии хонандагон дар синфҳои ибтидоӣ зимни машғулиятҳои беруназсинфӣ бештар аз маводи мустаҳкамкунанда, амсоли видеофилмҳои ба мавзуъҳои санъату фарҳанги миллӣ ва ҷаҳонӣ, мусиқӣ, меъморӣ, зебопарастӣ бахшидашуда, дар муассисаҳои таҳсилотӣ бештар аз ташкили лексияҳо, суҳбат, ҳикоя, маҳфилҳои адабию мавзуӣ оид ба тарбияи худшиносӣ, манфиатҳои миллии давлат, мубоҳисахо, викторинаҳо, намоиши ҳунарҳои мардумӣ, мизҳои мудаввар, конференсияву семинарҳо ва бахусус, мафҳилҳои «Шоҳномахонӣ» ва ғайра истифода бурдан хеле муҳим ва бамаврид аст.

Барои он ки дар замири ҷавонон ҳисси худшиносӣ ва ифтихор аз давлатдории миллии хеш ҷой бигирад, онҳо бояд аз таърих, анъана ва арзишҳои миллӣ ва фарҳанги кӯҳанбунёди худ огоҳ бошанд.

Ин мавзуъ дар таснифи муҳаққиқ бо дарки амиқи масъулияти пажӯҳишгарӣ мавриди баррасӣ ва таҳқиқ қарор гирифтааст ва ба гунаи махсус таъкид гардидааст, ки ҷавонон бояд сарнавишти ибратомӯзи гузаштагони худ, фидокорию ҷонбозиҳои қаҳрамонони халқи тоҷик ва таърихи кӯҳану нави миллати худро хуб донанд. Дар акси ҳол ҳеҷ касе аз ноогоҳиву бехабарӣ худшинос ва милатдӯсти хақиқӣ шуда наметавонад. Ин ҳама танҳо дар натиҷаи дарки моҳияти мафҳумҳое чун Тоҷикистон, Модар-Ватан, Ваҳдат, истиқлолият, давлат, сулҳ, ягонагӣ, ҳамбастагӣ, якпорчагӣ, шукргузорӣ ва амсоли инҳо муяссар мегарданд.

Муҳаққиқ таъкид менамояд, ки бо назардошти ҳадафҳои асосии тарбияи худшиносӣ зарур мешуморем, то ҷиҳати самаранок ба роҳ мондани тарбияи худшиносии хонандагон тадбирҳои зерин роҳандозӣ карда шаванд:

-ба роҳ мондани омӯзиши мероси панду ахлоқии адибони классик ва муосири тоҷик ва инчунин асарҳои насрии фарогирандаи мавзуъҳои

худшиносӣ мисли «Шоҳнома», ватанпарастӣ, миллатдӯстӣ ва рафоқатпазириву сулҳпарварӣ;
-ба роҳ мондани таълиму омӯзиши таъриху фарҳанги қадима ва имрӯзаи миллати тоҷик ва миллату давлатҳои дигар;худшиносидошта;
-ташкили нишасту мизҳои мудаввар, муколаммаву мубоҳисаҳо дар мавзуъҳои худшиносию ҳувиятпарастӣ;
-ташкил саёҳат ба осорхонаҳо, театру нигористонҳо, дидани мавзеъҳои таърихиву фарҳангии кишвар;
- иштирок дар таҷлили ҷашну маросимҳои миллию мадумӣ;
- бо иштироки ҷавонон барпо намудани викторинаҳо, мизҳои мудаввар роҷеъ ба мавзуи худшиносӣ ва ҳувийятпарастӣ ва дар ин замина инкишоф додани малакаҳои муоширатии ҷавнону наврасон;
-тақвият додани ҳамкориҳо бо падару модарон, кӯдакистонҳо ва муассисаҳои таълимӣ, созмонҳои ҷамъиятӣ, фарҳангӣ, варзишӣ;

Яке аз роҳҳои асосии шаклгирии сирати миллӣ ҳидояту ҷалб намудани насли оянда ба омӯзиши амиқи мероси фарҳангӣ ва анъанаҳои миллӣ мебошад, ки саршор аз таровишу маниши миллӣ ҳастанд ва ғурури милливу сирати миллиро ба гунаи илҳомбахш ва ҳувийятафзо ба намоиш мегузоранд.

Хулоса, нақши маҳфилҳои «Шоҳномахонӣ» дар тарбияи худшиносва ҳувийятпазирии хонандагон дар ҳақиқат хеле муҳим мебошад. Пешравӣ дар муҳити осоишта, ки дар натиҷаи рушди ин арзишҳо ба вуҷуд меояд, барои ҳар як ҷомеа як саъйи муҳим дар роҳи рушди умумӣ мебошад. Автореферат аз ин нигоҳ, як таҳқиқи амиқ ва зарурӣ аст, ки дар он унвонҷӯй натиҷаҳоро ба таври фарогир таҳлил мавриди таҳлил қарор додааст.

Дар қисмати хулосаи пажӯҳиш натиҷаҳои озмоиш бо риояи талаботи зарурӣ оварда шудаанд. Метавон гуфт, ки пажӯҳиши мавзуи номбурда тибқи талаботи ҷорӣ дар омӯзиши фанни адабиёти тоҷик хуб анҷом дода шудааст.

Ҳамзамон, матни автореферат аз камбудиҳои мантиқӣ, имлоӣ ва техникӣ холӣ нест, ки албатта қиммати таҳқиқотро коҳиш намедиҳанд, вале ислоҳашон амри зарурист.

Пас аз шиносоӣ бо феҳристи интишороти унвонталаб рӯйи мавзуи мазкур метавон ба хулосае расид, ки муаллифи рисола дар пайи ковиш ва таҳлилу баррасии мушкилоти масъалаи таҳқиқшаванда ва роҳу равишҳои ислоҳу бартараф намудани онҳо заҳмати зиёд кашида, пажӯҳиши мавзуъро дар ҳадди чашмдор ва бо риояти талаботи мухталифи илмию амалӣ анҷом додааст. Аз назари банда мавзуи рисола, муҳтаво ва

мундаричаи он дар фишурдаи он, яъне автореферат ба таври возеҳ ва пурра бозтоб шудааст. Таҳқиқи густурдаи мавзуи баргузидаи унвонталабро метавон анҷомшуда ҳисоб намуд.

Муқарриз:
номзади илмҳои педагогӣ, дотсенти
кафедраи забони русӣ ва таҳсилоти касбии
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон **Хусанова Т.К.**

Маълумот барои тамос:
Хусанова Тамара Кадировна
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон
734061, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш.Душанбе,
кӯчаи Н.Қарабоев 63/3
Тел: +992 (93) 530 03 33 (моб.)
E-mail: tamara-07-03 @ mail.ru

Имзои Т.К.Хусановаро
тасдиқ мекунам:
Сардори РК ва КМ ДТТ **Абдуназаров А.Ҷ**